

משרת ההון

והשלטון

עמ' 3

זוהדין

פועלי כל הארצות התאחדו!

زوهديرك ZO HADEREKH

גיליון 4 / 5 בינואר 2022

מיכאלי וחולדאי נגד דרום ת"א

מפגינים בדרום-תל אביב למען פינוי התחנה המרכזית שברקע (צילום: אנחנו העיר)

מועצה נוסף, מוטי רייף – אף הוא מחבורתו של חולדאי – אף קרא לזמן מאבטחים כדי להוציא את קשת מאולם הדיונים בכוח.

אבל את האמת לא ניתן להסתיר. הקומבינה של מיכאלי וחולדאי איננה הפתרון, אלא המשך של הבעיה. בהודעה שפרסמה "אנחנו העיר" נאמר מפורשות: "בושה כזאת לא ראינו כבר זמן רב. מסתבר שאחרי ההכרזה וגזירת הקופון של מיכאלי, היא שכתה לעשות את הצעד המשפטי הנדרש ממנה ולשלוח מכתב לנצב"א, החברה המפעילה של התחנה, שמודיע לה על ההחלטה לפנות את האוטובוסים".

"הפתרון הלא מקצועי שנשלף ביום שישי מהמותן, שעות בודדות לפני התחדשות ההסכם מול נצב"א, הוא כל כולו פייק ניוו והטעיית הציבור", נמסר.

ועוד: "רק לפני שבוע, בדיון בכנסת, אמר נציג משרד התחבורה שהפתרון שמיכאלי וחולדאי הציגו כהישג הוא הגרוע ביותר".

"לא נשכח את הבושה הזאת, ולא נותר על המאבק. נמשך להפגין ולהשמיע את קולנו – בכנסת, בעירייה, בבתי המשפט, וגם ברחובות. הסיפור הזה רק מוכיח שוב כי חולדאי פועל נגד האינטרס של תושבות ותושבי העיר כולם, ומעדיף אינטרסים צרים ורווחים של בעלי הון על פני הבריאות שלנו. התחנה המרכזית תפונה, חולדאי ייפול, ומיכאלי תיזכר כפוליטיקאית חלשה שאי אפשר לסמוך על מילה שהיא אומרת", הבטיחו.

שרת התחבורה מרב מיכאלי וראש עיריית תל אביב-יפו רון חולדאי פרסמו לפני כניסת השבת (31.12) הצהרה, לפיה כ-50% מפעילות האוטובוסים תפונה מהתחנה המרכזית. אף שההודעה הוצגה כהישג, בפועל לא מדובר בהסכמות חדשות. חרף מחאת התושבים, התחנה המרכזית – המפגע התחבורתי, הבריאותי והסביבתי שברום תל-אביב – תמשיך לפעול בשנים הקרובות.

לאחר שני עשורים של מחאות וביקורת ציבורית מצד תושבים ומומחי תחבורה, הצהירו משרד התחבורה ועיריית תל אביב באוגוסט כי הגיעו להסכמות על מתווה לפינוי התחנה ואופן מימונו, לשמחת תושבי שכונות נווה שאנן ושפירא. אך בסופו של דבר התקפל חולדאי ונסוג מההסכמות, שלא הומרו להסכם כתוב.

את המחאה בשנים האחרונות הובילו פעילי התנועה העירונית "אנחנו העיר" ובייחוד שולה קשת, חברה מועצת העיר ת"א-יפו מטעם התנועה ותושבת ותיקה בשכונת נווה שאנן.

לא קלה הייתה דרכה של קשת, ואף בישיבת המועצה בשבוע שעבר ניסה עו"ד ליאור שפירא, יו"ר המועצה ואיש אמונו של חולדאי, למנוע ממנה לקיים דיון בנושא. לתדהמת כל משתתפי הישיבה שפירא אף הורה לכבות את מערכת ההגברה. זה לא עזר, כמובן. כל המכיר את קשת יודע שלא ניתן להשתיק בעיצומו של מאבק חברתי. חבר

... וזו הסיבה: שושו שעולה 7.4 מיליארד שקל

"העברה חריגה: 7.4 מיליארד למערכת הביטחון. ועדת הכספים בכנסת אישרה את ההעברה המסווגת, אך מפאת הסודיות חבריה לא עודכנו לגבי מטרת הסכום. בתשובה לפניית 'ידיעות אחרונות' לגבי העברה נאמר כי 'מדובר בכסף המוגדר כמסווג ולא ניתן לפרט אודותיו דבר'. על שאלת חברי הכנסת מדוע סכום זה לא נכלל כלל עד כה בבסיס התקציב ציינו גורמים מקצועיים בדיון כי ההחלטה התקבלה רק בשבועות האחרונים".

גד ליאור, "ידיעות אחרונות", 24.12

שיא שביתות במעצמה הקפיטליסטית מספר אחת

"מסיכומים שפורסמו בארה"ב עולה כי השנה נרשם שיא של שביתות בתאגידים הגדולים האמריקאים: 241, מהם 58 פרצו בחודש אחד – נובמבר".

השבועון "אקונומיסט", 21.12

דברים בשם אומרם

על עוני וקפיטליזם

"יו"ר איגוד העובדות והעובדים הסוציאליים, עו"ס ענבל חרמוני, מסרה בתגובה לדו"ח עוני שפרסם הביטוח הלאומי כי 'העובדות הסוציאליות בשטח מתמודדות כבר שנים רבות עם מציאות של עוני, שבשנתיים האחרונות גדל והעמיק. זה אומר ילדים, קשישים, נשים נפגעות אלימות, ומשפחות שאינן יודעות מה יאכלו מחר בבוקר או אם יהיה להם היכן לגור בחודש הבא'. לדברי חרמוני, 'ללא שינוי מדיניות – ממדיניות ניאוו-ליברלית דורסנית למדיניות של ביטחון סוציאלי ושירותים ציבוריים יציבים ומתוקצבים – אנשים ימשיכו להיות בעוני'".

בר פלג, "הארץ", 30.12

על מנסור עבאס וקפיטליזם

"מנסור עבאס מדבר ברטוריקה אינדיבידואליסטית קפיטליסטית ולא בהכרח מתוך דאגה לקולקטיב. זה שיח שמשרת את השכבות העשירות בחברה הערבית. ישראל כמובן תומכת בזה. המסר שלה הוא: תצטיינו ותעשו לביתכם, ותשכחו מהלאום, מהזהות".

פרופ' ניהאיה דאוד, מוסף "הארץ", 24.12

משטרת ישראל: שכירי חרב של יצחק תשובה

"הפינוי מגבעת עמל בחודש שעבר היה טראומטי מאוד לכל הדיירים במקום, כאשר מאות שוטרים הגיעו לפנות את הדיירים שהתבצרו והמפגינים שעשו את הדרך לשכונה שבצפון תל אביב. עבור הפינוי שולם למשטרה סכום אסטרונומי. לפי המשטרה, קבלן הפינוי לטובת פרויקט של יצחק תשובה שילם כמעט שני מיליון שקלים למשטרה לטובת פינוי המשפחות האחרונות. לפי הנתונים, את הפינוי ביצעו 606 שוטרים בשכר, כאלה שמקבלים תשלום נוסף מלבד משכורתם, ו-554 שוטרים בתפקיד, כלומר 1,160 שוטרים ביחד".

מהדורת החדשות של ערוץ 13, 23.12

אין אמון בצה"ל...

"נשיא המכון הישראלי לדמוקרטיה, יוחנן פלסנר, גיש בקרוב את הדו"ח השנתי שעוסק באמון הציבור במוסדות השלטון. הדו"ח צפוי לשקף בעיית אמון גוברת בכלל הרשויות, אבל נתון אחד צריך להדאג יותר מכל: משבר האמון של הציבור בצה"ל מעמיק. בדו"ח של השנה שעברה (ששיקף את נתוני 2020) ירד אמון הציבור בצה"ל באופן משמעותי, מ-90 אחוזים ל-81 אחוזים, ירידה של כמעט 10 אחוזים. זאת ירידה חדה שלא היתה כמותה בעבר גם בתקופות משבר, ובצה"ל טענו אז כי מדובר באירוע נקודתי, סטייה סטטיסטית שאינה מלמדת דבר. אולם הנתונים שיתפרסמו והמשקפים את נתוני 2021, מלמדים כי המשבר עמוק בהרבה".

יואב לימור, "ישראלי היום", 23.12

מכתבים
למערכת

בצלם גייס 600 אלף שקל

בצלם הוקם ב-1989 כדי להראות לציבור בישראל ובעולם את מצב זכויות האדם של הפלסטינים בשטחים. כעשר שנים לאחר מכן הצטרפתי לארגון. כסמנכ"ל הכספים והתפעול אני אחראית לגיוס הכספים ולפיתוח המשאבים של בצלם.

דרך העבודה נחשפתי ולמדתי על מצב זכויות האדם ועל שלל סוגיות הנוגעות לשליטה הישראלית ברצועת עזה ובגדה המערבית. אבל גם למדתי להכיר קבוצה חזקה, מרשימה ונפלאה של תחקירניות ותחקירנים, רכזי מידע, חוקרות וחוקרים, אנשי תקשורת, וידאו וטכנולוגיה, אקטיביסטים ומתנדבים שעושים את בצלם מה שהוא – אחד הארגונים המובילים בישראל ובעולם במאבק למען זכויות האדם בשטחים ולמען סיום הכיבוש ומשטר האפרטהייד הישראלי.

במהלך השנים הרחיב בצלם את עבודתו והעמיק את תפיסתו ואת הניתוח שלו – זאת מבלי לזנוח את מחויבותו לתיעוד המדוקדק של המציאות ולהשמעת קולם של הקורבנות. עבודה זו דורשת משאבים רבים: הפעלת פרויקט המצלמות, אתר אינטרנט בשלוש שפות, הכנת דו"חות, גביית עדויות והפצת המידע – כל אלה עולים כסף, והרבה. אני יודעת מה רמת המחויבות והמסירות של הצוות ושל המתנדבים שלנו. אבל שנים של עבודה בארגון זכויות אדם לימדו אותי שמידת ההשפעה מצויה ביחס ישיר ליכולתו של ארגון להפיץ את עבודתו ואת מסריו.

גם בשנה הקרובה יחיו מיליוני פלסטינים תחת מציאות החיים הדכאנית שישראל כופה עליהם. קולו של בצלם ימשיך להיות גם בשנה הזו קול מוביל שמתנגד לכיבוש ולאפרטהייד.

העוצמה של הקול הזה, הכוח שלנו לשנות את המצב – תלוי בתמיכה ציבורית. בימים האחרונים סיימנו בהצלחה קמפיין לגיוס תרומות. יותר מ-700 אורחים תרמו לבצלם מעל 600 אלף שקל. כל שקל שגויס יוקדש להפצת המידע והניתוח שלנו: בקמפיינים ציבוריים, בהרחבת העבודה שלנו ברשתות החברתיות ובחיוזוק עבודת הסינגור.

אתי דרעי, סמנכ"ל כספים, בצלם

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

היו"ר ארנון בר-דוד לקראת הבחירות בהסתדרות

משרתם של שני אדונים: הון ושלטון

הקפאת שכר וצעדים ארגוניים, וביחסיו הקרובים עם שר האוצר והמעסיקים "המבוססים על שקט תעשייתי". מטרת "האחדות הלאומית" שבר-דוד מחפש, מחדש ועד הליכוד כולל כל המפלגות הבורגניות ואף סיעת האופוזיציה "צדק חברתי", ברורה: הוא איננו רוצה "רעשי רקע" בעת פועלו למען ההון והשלטון. ייתכן שזו גם הדרך לביטולן של הבחירות בארגון העובדים הגדול, לראשונה מאז הקמתו.

אפרים דוידי

המורים נגד ליברמן

"שר האוצר אביגדור ליברמן רוצה בחיסול ההסכמים הקיבוציים והעבודה המאורגנת", כך הזהיר בשבוע שעבר יו"ר ארגון המורים רן ארז, בהודעה ששלח לחברי הארגון. "המורים יהפכו להיות סוג א' וב', וגם נגד זה ניאבק", הוסיף. ארז תקף באגרתו גם את ח"כ משה טור-פז (יש עתיד) ואת יו"ר וועדת החינוך של הכנסת, ח"כ שרון השכל (תקווה חדשה) – נציגה נאמנה של פורום קהלת הניאו-ליברלי. על השכל נאמר בהודעה כי "במקום לטפל ולקיים דיונים בבכירות החמורות הקיימות במערכת החינוך, השכל רוצה לקדם בחוק שינוי בלוח חופשות המורים כדי לסכרן אותן עם חופשות ההורים, וכך למחוק כחודש בחופשות המורים". על טור-פז נכתב כי החליט "לקדם" את מערכת החינוך באמצעות הצעת חוק שתפגע בקביעות ובהסכמים הקיבוציים.

אולם עיקר ההודעה עסקה בשר האוצר ובנאום שנשא בשבוע שעבר על מדיניות השכר במגזר הציבורי בשנתיים הקרובות: "הוא מדבר על קיצור חופשות, שכר דיפרנציאלי בהתאם להצטיינות מורה זה או אחר ושכר גבוה יותר למורים למתמטיקה, לאנגלית וללשון – על חשבון המורים המלמדים את המקצועות האחרים. זהו למעשה חיסול ההסכמים הקיבוציים והעבודה המאורגנת". הודעת ליברמן, שנמסרה בכנס אגף הממונה על השכר במשרד, נמסרה על רקע המשא ומתן שצפוי להתחיל בין המשרד דווקא לבין הסתדרות המורים – שמוריה עובדים מ-2019 בלי הסכם שכר בתוקף – אולם בארגון מבינים כי איום זה יופנה בעתיד גם כלפיהם. הסתדרות המורים מצדה הגיבה לנאום של ליברמן באמירה: "אנחנו מתנגדים לכל דיון שנעשה בשיטת הסלמי. לא נאפשר כל פגיעה בימי החופשה של עובדי ההוראה, שעובדים מאות שעות יותר מעמיתיהם במדינות ארגון לפיתוח ושיתוף פעולה כלכלה, ה-OECD".

בעקבות איומי האוצר וחברי הכנסת ממפלגות הימין מתומכי פורום קהלת, הבהיר יו"ר ארגון המורים: "זוהי תקופה חדשה בה פוליטיקאים ניאו-ליברלים, שרואים בעבודה המאורגנת בלם להתפתחות המשק, מעוניינים לקעקע את הביטחון התעסוקתי והכלכלי של העובדים בסקטור הציבורי בכלל ושל המורים בפרט". מטרתם הברורה של איומים אלה היא פגיעה בסולידריות ובכוח העמידה של ציבור המורים בשיטת הפרד ומשול, באמצעות יצירת מחנות בקרבם, וזאת כחלק מהניסיון לחסל את העבודה המאורגנת בכללותה.

אדם אלי

באיזו מדינה מכריז מנהיג איגוד עובדים "המבחן הוא לעשות הסכם שלא קושר ידיים ורגליים למעסיק"? באיזו מדינה לועג יו"ר איגוד העובדים הנאבקים על זכויותיהם ומכריז "אנחנו לא בצרפת, שעל כל אמירה של הממשלה האיגודים יוצאים לשביתות ענק"?

נכון! זה כאן, במדינת ישראל; ומי שהכריז זאת הוא מנהיגה הלא-נבחר של ההסתדרות, ארנון בר-דוד העומד להתמודד לראשונה על התפקיד במאי הקרוב.

בר-דוד נוהג להציג את עצמו כ-"א-פוליטי" (יש דבר כזה?) ואף נטש את מפלגתו, העבודה, והיה בכך ליו"ר ההסתדרות הראשון מאז הקמתה לפני כמאה שנה שאינו חבר מפא"י. אבל בריאיון נדיר לאתר הימני "מקור ראשון" (27.12) מתגלה בר-דוד כפוליטי עד מאוד.

"לא הייתי אף פעם בשמאל הקיצוני", אמר בריאיון והוסיף: "ביום שישי האחרון הוזמנתי למועצה האזורית מטה בנימין. ראש המועצה ישראל גנץ אירח. היינו שם יום שלם ואני מוכרח לומר שהתחברתי. בדקתי את עצמי, מאיפה באתי ולאן הגעתי היום, ואני מוכרח לומר שמפעל ההתיישבות הזה הוא מפעל מפורא. הרגשתי חיבור ושייכות".

העובדה שבר-דוד לא היה איש שמאל ברורה לחלוטין, אבל "החיבור והשייכות" להתנחלויות בשטחים הפלסטינים הכבושים הופכים אותו לאיש ימין קיצוני הרוצה "קואליציה כמו שאני מוביל – מקיר לקיר". לדבריו, "צריך לנסות להוביל פה אחדות לאומית, כמו שאני מוביל כאן בהסתדרות".

עוד מתגאה בר-דוד ב"הישגי עסקת החבילה" הכוללת

ארגון העיתונאים ניפץ את עסקת החבילה

עובדים במערכת החדשות של תאגיד השידור הציבורי כאן יקבלו תוספות שכר. זאת, בניגוד לכל העובדים במגזר הציבורי שלא יקבלו תוספות שכר בעקבות עסקת החבילה עליה חתמו משרד האוצר, ההסתדרות והמעסיקים. בתום מו"מ אינטנסיבי שהתקיים בחודש האחרון, חתם ארגון העיתונאים יחד עם ועד העיתונאים בכאן חדשות על הסכם קיבוצי שיסדיר תוספות שכר, מענקי הצטיינות ותיקוני עיוותים עבור העובדים.

מההסכם עולה כי תוספת השכר שתחולק לעובדים עומדת על כ-3.4 מיליון שקל: מחציתה תוספת שכר קבועה ומחציה מענקים חד-פעמיים. עוד תינתן תוספת בסך כ-270 אלף שקל – פיזיו בגין ירידת שכר בעקבות שינוי החזר הוצאות הנסיעה ב-2019. בנוסף בוטל הקיצוץ שהיה בתקציב השעות הנוספות לשנת 2021, כחלק מאישור תקציב השכר לשנת 2022. עוד סוכם על המשך ניהול מו"מ אינטנסיבי בין הצדדים, מתוך כוונה לחתום על הסכם קיבוצי רחב בתאגיד במחצית הראשונה של שנת 2022.

יצוין כי ארגון העיתונאים פועל זה שלוש שנים כארגון היציג של העיתונאים. בתחילה פעל במסגרת ההסתדרות, עד שגורש ממנה בידי היו"ר ארנון בר-דוד. כיום הוא פועל כארגון עצמאי.

גל הריסות בתים בנגב

ישיבת חירום של ועדת המעקב העליונה של האזרחים הערבים בישראל התקיימה בסוף השבוע (1.1) בנגב, בעקבות הריסת בתים ופגיעה בקרקעות של התושבים הערבים- בדואים. כך מסר העיתון "אל-אתיחאד" היוצא לאור בחיפה. יו"ר ועדת המעקב, מוחמד ברכה, מסר לעיתון כי המשתתפים דנו "בהסלמה התוקפנית של ממשלת השינוי כלפי האוכלוסייה הערבית-בדואית בנגב, אשר באה לידי ביטוי בהרס בתים ובהשתלטות על קרקעות".

עוד נמסר כי במהלך הישיבה הוחלט על צעדי מחאה ברחבי הארץ. יצוין כי עוד לפני הישיבה קיימו פעילי חד"ש ומק"י במשולש ובגליל משמרות מחאה בצמתים בסולידריות עם תושבי הנגב.

בשבוע שעבר נכנסו כוחות משטרה גדולים לכפר סעווה על מנת לאבטח עבודות של קק"ל לייצור קרקעות שבשימוש תושבי הכפר. כמו כן ניסו שוטרי יחידת יואב – היחידה הייעודית של המשטרה לדיכוי האוכלוסייה הערבית-בדואית – למנוע הקמת מאהל מחאה נגד עבודות קק"ל במקום. "כך בוחרת המשטרה להשקיע את משאביה – מפעולת יח"צ מפלצתית באבו תלול ועד ליווי כוחות של ייעור על חשבון תושבי הנגב הערבים – ועדיין מתנהלים מידי יום קרבות יריות בתוך היישובים הערבים ללא פיקוח ואכיפה", נמסר מפורום דו-קיום בנגב.

אף על פי כן, מאהל המחאה בסעווה הוקם. משלחת של חברי כנסת מהרשימה המשותפת, בראשות ח"כ איימן עודה (חד"ש), ביקרה במקום. לדברי ח"כ עופר כסיף (חד"ש) – הרשימה המשותפת, שהשתתף בביקור: "המדינה פולשת לאדמות התושבים הילידים, רואה בכולם אויבים במקום אזרחים וממרת את חייהם. אנשי קק"ל והמשטרה הגיעו הבוקר וחרשו את הקרקע כאמצעי ענישה קולקטיבי – הכל על-מנת לגרש את התושבים מאדמותיהם. הגענו לכאן, חברי הכנסת של הרשימה המשותפת, כדי לעמוד לצד התושבים ולתמוך במאבקם הצודק".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

לקראת שביתה במשרד החוץ

מחריפה המחאה של עובדי משרד החוץ. העובדים הפגינו השבוע (2.1) ברחבת המשרד בקריית הממשלה בירושלים והניפו שלטי מחאה רבים. את דגל ישראל החליפו בדגל שחור שהתנוסס בראש התורן. הרקע למחאה הוא סירובו של שר החוץ, יאיר לפיד, להתייחס למצוקתם של עובדי משרד החוץ ולמנוע את הפגיעה בשכרם ובתנאי העסקתם. בשלטים שהניפו העובדים נכתב: "הפקרתם אותנו בחוץ", "אל תבנו עלינו", "נותנים את הנשמה בלי תמורה" ו"עם שליחות לא הולכים למכולת". מאבטחי השר חסמו את דרכם של העובדים וניציגי ההסתדרות, שביקשו לדון עמו בפגיעה הקשה.

בסוף השבוע הנחה וועד העובדים את עובדי המשרד במברק מיוחד, כי לאור ההנחיה שלא לשלם לעובדים עבור שעות נוספות המבוצעות במסגרת התפקיד, יעצרו כלל העובדים את עבודתם מייד עם סיום שעות העבודה הרשמיות. בוועד הדגישו כי לא מדובר בצעדים ארגוניים אלא בהפסקת עבודה שלא ניתנת עליה תמורה.

"בצעד רב הנפנו היום דגל שחור במשרד החוץ ונראה שלא יהיה מנוס מהחרפת המחאה ופתיחה בצעדים ארגוניים", נמסר מוועד עובדי משרד החוץ. "כואב לנו לראות כיצד שר החוץ בוחר להתעלם מזעקת עובדי המשרד המסורים לתפקידם, במקום להוביל את הפתרון והמשא ומתן, המבקש לתת מענה למצוקות שנוצרו בשנים האחרונות, בשל החרפת העומס על עובדי המשרד ואי עמידה של משרד האוצר בהסכמים אליהם הגענו בעבר. עדיין לא מאוחר לפעול ולעצור את השביתה".

בתום שלושה חודשים: שוחררה

סרבנית הגיוס שחר פרץ

אחרי 88 ימי כליאה, קיבלה השבוע (2.1) סרבנית הכיבוש שחר פרץ פטור משירות צבאי. פרץ הצטרפה אל רשת מסרבות כשהייתה בת 17. "היא הייתה פעילה מאוד במסרבות ובניסוח מכתב השמיניסטיות ב-2021. ההחלטה לסרב התגבשה אצלה לאורך השנים", נמסר ממסרבות.

באוגוסט 2021 התייצבה פרץ בבקו"ם תל השומר, ביום גיוסה, והצהירה שהיא מסרבת להתגייס לצה"ל. פרץ הסבירה כי סירובה להתגייס נובע מהתנגדותה למדיניות הכיבוש ומסולידריות עם העם הפלסטיני הנאבק על חירותו. 88 ימים שהתה שחר בכלא הצבאי מספר 10, מנותקת ממשפחתה ומחבריה, למעט ימים בודדים בין תקופות הכליאה. בימים אלה המשיכה בפעילותה נגד הכיבוש, סיפרה על החלטתה לסרב, ונתנה השראה לבני ולבנות נוער בכל רחבי הארץ ולרבים בחו"ל שעקבו אחר סירובה.

"שחר, אנחנו גאות בכך כל כך ומאחלות לך המון הצלחה בהמשך הדרך. אנשים כמוך הם השראה לכולנו. במעשיך את מבטאת מסר של סולידריות אמיתית, מאבק צודק ותקווה לעתיד טוב יותר. אנחנו במסרבות זכינו ללוות אותך לאורך התהליך, ובטוחות שבעקבותייך יגיעו עוד בני ובנות נוער שיסרבו באומץ ובעמידה בלתי מתפשרת על עקרונותיהם", מסרו פעילות מסרבות.

פוליטיקה מהפכנית דורשת חברים

הגזעית? לטענתה, התשובה שלילית. המפלגה הייתה שותפה לפשע. לפיכך, ביקורת עצמית, ולא הרחקה, הייתה הדרך הנכונה.

המושבעים מצאו כי יוקינן אשם, מה שלא היה מפתיע בהתחשב בכך שכבר הודה באשמתו. הם הסכימו על הרחקתו מהמפלגה, בתנאים שהציעה התביעה. אך למרות שיוקינן הורחק, הוא נותר חבר. המשפט הסתיים בהחלטה שאישרה את תפקידו במאבק המעמדי – תפקיד המתמקד בבניית אחדות בין פועלים לבנים ושחורים. המפלגה לא ניתקה אותו. היא סיפקה לו דרך חזרה.

הפרשה מלמדת אותנו כמה שיעורים בנוגע לחברות. הראשון נוגע להימצאות באותו צד. התביעה וההגנה חלקו את אותם עקרונות ומטרות. העקרונות המשותפים אפשרו להן לתפוס ולזהות את האויב המשותף – הקפיטליסטים ובעלי האדמות שמפיצים עליונות לבנה. כל מי שקיבלו עקרונות אלה היו חברים, אפילו אם טעו. השיעור הבא נוגע לערך של ביקורת עצמית קולקטיבית. אם אחד מחברינו שגה, אנחנו חולקים את האחריות לשגיאתו. מה יכולנו לעשות כדי למנוע אותה? כולנו מוקפים בידי האידאולוגיה הגזענית של הקפיטליזם. עלינו לתמוך זה בזה במאבק נגדה.

השיעור השלישי נוגע לדרך חזרה. בניגוד לזהותיות הרעילה ולתרבות הביטול המזיקה ברשתות החברתיות, בפרשת יוקינן כיוונה המפלגה הקומוניסטית לאחדות. אפילו מי שהורחק מהמפלגה לא נודה לחלוטין. יוקינן עדיין היה בצד של הקומוניסטים. הוא עדיין היה חבר. הוא קיבל את החלטת המפלגה לגבי עבודת התיקון המוטלת עליו. מה שעמד על הפרק לא היה מוסרנות, אלא העבודה המהפכנית שהמאבק דרש.

חשמת

עבור חלקים מהשמאל העכשווי, למשמעת יש שם רע. לא רק שהם רואים משמעת כאיום על חירות הפרט; הם מטילים ספק בהשתייכות פוליטית אינטנסיבית מכל סוג. הם מתארים את המשמעת החברתית רק בתור מגבלה, ולא בתור החלטה לבנות יכולות קולקטיביות. בכך הם מטפחים את הפנטזיה לפיה הפוליטיקה יכולה להיות אינדיבידואלית. הם מתעלמים גם מהמאפיין המשחרר של המשמעת. כשיש לנו חברים, אנחנו משחררים מהמחויבות להיות ולדעת ולעשות הכול בכוחות עצמנו; ישנו קולקטיב עם קו, תוכנית, משימות ומטרות שכולנו נותנים כתף לעמוד בהן. משמעת מספקת את התמיכה שמשחררת אותנו לעשות טעויות, ללמוד ולצמוח. כשאנחנו טועים – וכל אחד מאיתנו יטעה – חברינו יהיו שם כדי לתקן אותנו. אנחנו לא לבד.

פעמים רבות אנשים רוצים לעשות דבר מה, אבל אינם יודעים כיצד לפעול. ארגון ממושמע יכול לעזור בכך. לפעמים אנחנו רוצים וצריכים משהו שיגיד לנו מה לעשות, כי אנחנו עייפים ומאומצים מכדי להבין זאת בעצמנו. לפעמים, עצם הידיעה שיש לנו חברים שחולקים את המחויבויות שלנו, הופכים את העבודה הפוליטית לאפשרית.

ג'ודי דין, "ג'קובין"

תרגום ועריכה: אדם אלי

המאמר המלא התפרסם באתר "זו הדרך", בצירוף הזמנה

למפגש מקוון עם המחברת ב-12.1

נאמר לנו כי בעיותינו יכולות להיפתר באמצעות דמיון, רעיונות גדולים ויצירתיות. כאילו רעיונות יצירתיים חדשים יפתרו לא רק את משבר האקלים, אלא גם את אי-השוויון הקיצוני ואפילו יגברו על הגזענות. אך זו אשליה. המציאות היא שאנו ניצבים בפני סכסוכים יסודיים על עתיד החברות בהן אנו חיים ועל עולמנו. שינוי חברתי אינו נטול כאב. עלינו להשלים עם קיום המחלוקת, לדעת באיזה צד אנחנו ניצבים, ולהילחם על מנת לחזק את הצד הזה.

רעיונות גדולים הם כלום ללא קאדרים שילחמו עבורם. אולם רבים בשמאל העכשווי נכשלים בהכשרה ובטיפול של קבוצות פעילים חזקות, מחויבות ומאורגנות. המשמעת של עבודה קולקטיבית בשם מטרות משותפות הוחלפה בשיח אינדיבידואליסטי של נוחות וטיפול עצמי. שיח זה בא בתגובה לבעיה אמיתית – המחסור בארגונים פוליטיים התומכים בחבריהם. הפנייה לטיפול עצמי מטפלת בסימפטום, אך לא בגורם לחוסר היכולת הפוליטית שלנו. היא מתעלמת ממה שבאמת חסר לנו – יחסים פוליטיים הבנויים על סולידריות. ההיסטוריה של הארגון הסוציאליסטי והקומוניסטי נותנת לנו דמות המגלמת יחסים שכאלה – החבר. כאופן פנייה, דימוי של שייכות ונשא של ציפיות, החבר מציין את היחס בין מי שנמצאים באותו צד של מאבק פוליטי. החבר מצביע על הציפיות לסולידריות הנחוצות על מנת לבנות יכולות פוליטיות משותפות.

הגזענות עומדת למשפט

כדוגמא נציג משפט שקיימה המפלגה הקומוניסטית האמריקאית ב-1931: אוגוסט יוקינן עמד למשפט בגין דעה קדומה גזענית, שמירה על עליונות לבנה, וקידום עמדות מזיקות למעמד הפועלים. יוקינן היה אחד משלושה חברי מפלגה לבנים שעבדו כשומרים בנשף במועדון הפועלים הפינים. כמה פועלים שחורים הגיעו לנשף, וזכו ליחס כה עויין עד שעזבו במהרה. איש מחברי המפלגה הלבנים לא קיבל את פניהם או הגן עליהם. עד פתיחת המשפט הכיר יוקינן באשמתו, והבטיח לכפר עליה באמצעות השתתפות במאבק למען שחרור השחורים. השאלה שעמדה בפני המושבעים הייתה אפוא האם יש לשלול את חברותו במפלגה או להשאירו על תנאי.

התביעה הדגישה שיוקינן נכשל לא רק בעמידה בציפיות המפלגה. עצם הכישלון הציב אותו לצדם של מבצעי הלינצ'ים ובעלי האדמות. אפילו ביטוי קל של עליונות גזעית לבנה מערער את הסולידריות המעמדית ומחזק את הבורגנים. כשיוקינן כשל בעמידה במחויבותה של המפלגה לשוויון גזעי, הוא נתן לפועלים שחורים סיבה טובה לצפות לבגידה – מצד המפלגה ומצדם של הלבנים בכלל. על המפלגה הקומוניסטית להוכיח – בפועל – שהיא מחויבת למחות כל סימן של שוביניזם לבן. הרחקתו של יוקינן תוכיח מחויבות זאת. אולם התביעה הציעה ליוקינן דרך חזרה למפלגה: אם ייאבק באופן פעיל נגד עליונות לבנה, ימכור את עיתון השחורים The Liberator וידווח על משפטו במועדון הפועלים הפינים, יוכל להגיש בקשה להצטרפות מחדש.

נאום ההגנה התמקד באויב האמיתי – המעמד הקפיטליסטי. הבורגנות היא שהפיצה את רעל השנאה הגזעית. ההגנה לא טענה שיוקינן חף מאחריות אישית, אלא שאף אחד לא חף מפשע. ההגנה הפנתה את הביקורת אל המפלגה: האם היא עשתה את העבודה ההכרחית על מנת להתעמת עם השנאה

קלה באי-השוויון בהכנסות, כתוצאה מהסיוע הממשלתי במהלך משבר הקורונה. ממדי העוני ב-2021 גבוהים יותר מלפני פרוץ מגפת הקורונה: 22.7% מאזרחי ישראל חיים בעוני. בביטוח הלאומי מסבירים את העלייה בשיעורי העוני בהסרת רוב רשתות הביטחון למשבר הקורונה ביולי האחרון, ומדגישים שהתערבות הממשלה דרך הקצבאות והמענקים בתגובה למשבר מנעה עלייה בהיקפי העוני בשנים 2019 ו-2020.

כמעט 2 מיליון עניים

מספר הנפשות העניות בשנת 2020 עמד על כ-1.9 מיליון אנשים, שהם כ-21% מהאוכלוסייה. מדובר בירידה ביחס לשנת 2019. גם בקרב ילדי ישראל חלה ירידה, כשבשנת 2020 היו כ-864 אלף משפחות עניות, לעומת כ-867 אלף בשנת 2019. אצל הקשישים חלה ירידה משמעותית במיוחד: בשנת 2019 היו כ-179 אלף אזרחים ותיקים עניים (16% מאוכלוסיית הקשישים), ובשנת 2020 עמד מספרם על 158 אלף (13.5%). שיעור הילדים החיים בעוני ירד מ-29% ל-28% ב-2020, וב-2021 עלה ל-31%. ומהו שיעור נשים? אין לדעת.

הנתון המשמעותי היחידי בדו"ח (33 עמודים) העוסק בנשים מתייחס לתחולת העוני בקרב משפחות בעמוד 14, ומופיע תחת הכותרת "עוני לפי הכנסה כלכלית". ב-2019, בטרם פרץ משבר הקורונה ולפני תשלום הקצבאות, 32% מהמשפחות בראשן עומד גבר היו עניות. לעומת זאת, 48% מהמשפחות בראשן עומדת אישה היו עניות. זאת בדומה לאוכלוסייה הערבית, בה מחצית המשפחות הן עניות.

מחליצים להעלות את הקצבאות

קו העוני הבסיסי בישראל עמד בשנת 2020 על 2,811 שקל בחודש. קווי העוני לפי גודל משפחה לשנת 2020 מלמדים שמשפחה של יחיד זקוקה לפי החישוב ל-3,514 שקל בחודש כדי להימצא מעל לקו העוני, בעוד שמשפחה של זוג עם ילד או אם עצמאית עם שני ילדים זקוקה להכנסה של 7,450 שקל לחודש. משפחה של זוג עם שני ילדים יזדקקו לסכום של 8,996 שקל כדי להימצא מעל לקו העוני.

בביטוח הלאומי מדגישים שללא התערבות הממשלה הייתה תחולת העוני של משפחות עולה בשנה הראשונה של משבר הקורונה מ-36.7% ל-40.8%. תחולת העוני של נפשות הייתה עולה מ-32.2% ל-36.3%, ושל ילדים מ-36.5% ל-40.9%. לפיכך ממליץ הביטוח הלאומי להעלות את הקצבאות המשמשות רשת ביטחון אחרונה למשפחות מעוטות הכנסה או משפחות שנקלעו למצוקה כלכלית זמנית: הבטחת הכנסה, קצבת זקנה ודמי אבטלה. לפי הדו"ח, לקצבאות אלו הייתה התרומה המשמעותית ביותר לחילוף משפחות מעוני.

אז איפה הנשים? רמז ניתן לקבל ממדד אי-השוויון המגדרי בישראל שפרסם בשבוע שעבר מכון ון ליר בירושלים. הדו"ח מראה כי פערי השכר בין נשים לגברים גבוהים. בין היתר, 40% מהנשים השכירות מרוויחות מתחת לשכר המינימום, בהשוואה ל-27% מהגברים. בגילאי 65 ומעלה הפערים גדלים: גברים מועסקים בהיקף גבוה יותר, משתכרים יותר – משכר ומפנסיה – ובריאותם טובה יותר.

"בגיל המבוגר נשים מרוויחות 49 אגורות לכל שקל שגברים מרוויחים, בעוד שבכלל האוכלוסייה נשים מרוויחות 88 אגורות לכל שקל של גברים", קובע הדו"ח.

ריקה הלוי

אישה עובדת בתל-אביב. אחת התמונות הזוכות במרתון צילום האדם העובד שנערך בחודש שעבר (צילום: ניר קידר)

נוכחות-נפקדות מדו"ח העוני

"איפה הן, הבחורות ההן, עם הקוקו והסרפן, עם הטוריייה והשבריייה. למה כבר לא רואים אותן?", שר לעיפה יהורם גאון. "איפה הנשים?", שאלתי גם אני בעקבות קריאת דו"ח העוני השנתי של המוסד לביטוח לאומי, שפורסם בשבוע שעבר (29.12).

מקריאת הדו"ח המלא למדתי הרבה. בין היתר, שלפי ההערכות גדל אי-השוויון בהכנסות בישראל ב-2021 בשיעור של 3.3% לעומת 2020. לפי הדו"ח, ב-2020 נרשמה ירידה

ממשלת בנט לא נאבקת בעוני

ביום בו פורסם דו"ח העוני, פורסם הדו"ח של מרכז טאוב. ממנו עולה כי אין לממשלת הימין של בנט כל מדיניות להתמודדות עם העוני ואי-השוויון הגוברים בישראל. הדו"ח נכתב בידי פרופ' ג'וני גל ושביט מדהלה.

"היעדרה של מדיניות כוללת להתמודדות עם עוני ועם אי-שוויון, ואף נסיגה לאחור בהבטחת רווחתן של משפחות עם ילדים ניכרת מאוד", כותבים חוקרי הדו"ח, "דבר שעלול לגרום גידול בתחולת העוני, באי-שוויון ובמצוקה בקרב קבוצות מודרות בחברה הישראלית".

לפי החוקרים עלולה מדיניות הממשלה הנוכחית להחמיר את מצבם של הישראלים החיים בעוני. מצד אחד ממשלה הממשלה מהלכים שהחלו לפני משבר הקורונה, כמו יישום ההסכם עם ארגוני הנכים והעלאת קצבאות השלמת הכנסה לאזרחים וותיקים שאין להם מקורות הכנסה נוספים. מצד שני, המדיניות המתוכננת עלולה להחמיר את מצבן של משפחות עם ילדים ולהגדיל את מספר העניים בישראל. הקשחת תנאי הזכאות בתוכנית דמי אבטלה והיעדר טיפול במגבלות תוכנית הבטחת ההכנסה, יגדילו את העוני. כמו כן, השוואה בין ישראל למדינות הקפיטליסטיות המתקדמות חושפת שהיקף ההוצאה של מערכת הרווחה המקומית היא נמוכה.

האומיקרון מוסיף להתפשט וסוף המגפה אינו נראה באופק

חמלה לא תציל את העולם

עצם קיום המגפה, למזער את חומרתה ולהאדיר את סיכוני וסיבוכי החיסון. זכות האדם על גופו היא אכן זכות חשובה, אך הסרבנים מעדיפים לראות רק את הסיכון לעצמם ולהתעלם מהיותם סיכון לאחרים שגם להם זכות על גופם. עובדי ציבור הבאים במגע עם קהל חייבים להיות מחוסנים או להפסיק להיות במגע עם הציבור. בחברה שמקד הערכים שלה הוא קדושת הפרט, הזכות לעסקים ולאי-התערבות הופכת כל הגבלה לחילול הקודש והמדינה מהססת לצוות ועוד יותר לאכופ צווים. ממשלה שמצפה שהתושבים יכבדו צווי סגרים ובידוד חייבת לפצות את הנפגעים מהבידוד, אך שר האוצר ליברמן מסרב.

סולידריות חברתית היא גורם המשפיע על מידת האמון במוסדות. בחברות בהן קבוצות אוכלוסייה רחבות מופלות על בסיס מעמד, מגדר, גזע, גיל, זהות אתנו-לאומית ודת ישנם הבדלים גדולים בתחושת השייכות לקולקטיב, לאמון במדינה ובציות להוראותיה. בתנאים כאלה הופכת שאלת הציות להתחשנות ולבידוד גם לשאלה פוליטית.

מרכזיות המגפה בחיי היומיום משטיחה הבדלים אחרים והופכת את הזירה הפוליטית לינארית ופופוליסטית. משטרים פופוליסטים ימניים התכחשו למגפה ולכורח המלחמה בה (דוגמת טראמפ ובולסנרו). במקומות אחרים, הימין (דוגמת AFD בגרמניה) תוקף משטרי חיסון ובידוד מנימוקים פופוליסטיים. הרשתות החברתיות וה"פייק ניוז" רק מעצימות את אפשרויות המניפולציה של ההמונים.

חמשלת השינוי והגל החמישי

הגל החמישי של הקורונה תופס את ישראל בזמן משונה. הרכב הממשלה מונע יוזמה של רפורמה מערכתית פנימית או יוזמה מדינית. הכל בהקפאה. מפלגות הקואליציה מתמקדות רק בסדר היום השוטף כדי לשמור על שלמות הקואליציה, והן עושות זאת כבר חצי שנה. גוש נתניהו מצליח בינתיים לשמור על אחדותו, וחרף פתיחת משפטו נותר מעמדו של נתניהו בסקרי הבחירות חזק ויציב. המאמצים לחוקק את נתניהו (ואת דרעי) אל מחוץ לפוליטיקה לא צלחו. גם בליכוד הכל בהקפאה. הניסיונות להעמיד מועמדים אחרים זולת נתניהו לא ממריאים. הניסיון של נתניהו להוציא מהמפלגה את סיעת "הליכודניקים החדשים" שאינה נאמנה בעיניו – נכשל.

בינתיים גוברת אלימות המתנחלים, ובתגובה גם המחאה הפלסטינית בגדה ובירושלים. הצבא מפעיל אלימות רבה ומספר הנפגעים הפלסטינים עולה מדי שבוע. שמירת הסטטוס קוו בשטחים היא כנראה תוצאה של לחץ אמריקאי ואירופאי. ממשלת בנט זקוקה נואשות למעצמות כמו"מ עם איראן, ולכן עדיין לא שוברת את הכלים בגדה ובעזה. במצב כזה יכולים כל מיני אירועים בלתי צפויים, לאו דווקא גדולים, להביא לקריסת הממשלה. אי-ניהול נכון של סיכוני הקורונה, תחלואה גבוהה או סגרים רחבים, עלולים גם הם להביא את הסוף על בנט.

שנה יותר טובה לכולנו ולעולם.

אבישי ארליך

חזרתי מחו"ל ושהיתי בבידוד – זמן להרהורים. הגל החמישי, האומיקרון, מציף את העולם ופיזור מודיעה שהקורונה תהיה איתנו לפחות עד 2024. פיזור יודעת. באוגוסט העלתה פיזור יחד עם מודרנה את מחירי החיסונים שלהן, והן מרוויחות מיליארדים רבים מהתבהלה. ממשלות העולם מתמודדות עם המגפה באמצעות חיסון ובידוד.

מדינות "עשירות", ישראל ביניהן, שמות יהבן בעיקר על חיסון מסיבי. אבל בעולם גלובלי, כשמיליונים יוצאים ובאים למדינות, אין חסינות עדר אלא אם העולם כולו יחוסן. אבל בעולם זה, שאבני הבניין העיקריות שלו הן מדינות לאום, חסרים המנגנון והמוסדות לטיפול בבעיות גלובליות: זה נכון לגבי הסביבה, לגבי רעב, מלחמות, טרור, פליטים, הגנה בפני תאגידים בינ"ל, וגם לגבי מגפות.

בריה"מ אמנם קרסה לפני שלושים שנה, אך המוסדות הבינ"ל הם אותם מוסדות שהוקמו על רקע המלחמה הקרה. ארגון הבריאות העולמי הוחלש בידי ארה"ב כדי שלא ישמש, חס וחלילה, לתועלת בריה"מ וסין. אין לארגון הבריאות את המשאבים כדי לפתח, לייצר או לקנות חיסונים לחיסון רוב העולם, שאינו יכול לקנות בעצמו את החיסונים של חברות פרטיות לשם רווח. בעוד מדינות עשירות מחסנות בפעם השלישית והרביעית, חלק ניכר מאוכלוסיית העולם עדיין לא מחוסן כלל. מדינות לאום דואגות לעצמן תחילה. רק מיעוטן תורמות, ומעט מדי, לרווחת האנושות. חמלה כנראה לא תציל את העולם.

אכיפת מגבלות התנהגות על האוכלוסייה היא דרך נוספת למלחמה במגפה, אך היא מתגלה כמורכבת ביותר. הצלחת החיסון כאסטרטגיה חברתית, תלויה, מעבר לעצם זמינותו, בנכונות להישמע להוראה להתחסן. גם בידוד תלוי בהסכמה בפועל (ציות) למגבלות על פעילות. בארצות רבות צמחה סרבנות חיסון שלא הייתה כמותה במגפות קודמות. היא פועל יוצא של חשדנות מוצדקת מצד האוכלוסייה, המשקפת את ניסיון החיים שלה תחת ממשלים ניא-ליברליים, סמכותניים או צבאיים מושחתים.

בסין נוקטים, עד כה בהצלחה, במדיניות בידוד חמורה. האם הסינים מצייתים ממורא בלבד? או שיש להם גם אמון בממשלתם, שהעמידה אותם להישגים כלכליים מדהימים? החוסן בעת פקודה הוא תוצאה של ניסיון קודם. הלחץ החברתי להתנגדות ולצייתנות להוראות הוא, קודם כל, מהמעגלים הקהילתיים הקרובים ולא רק מהיחס למדינה. שוויון בחלוקת הנטל; שקיפות מדיניות הקורונה; שיתוף הציבור במידע ובשיקולי קבלת החלטות הממשלה (בישראל הוכרו על חסיון הדיינים); והקפדה שהמדיניות מיושמת באופן שווה גם על כולם, ללא משוא פנים – כל אלה תורמים לאמון הציבור בממשל.

סולידריות מול קדושת הפרט

אדם מתחסן לא רק כדי לא להידבק אלא גם כדי לא להדביק. מי שמסרב להתחסן וממשיך באינטראקציה עם אחרים מסתכן בעצמו ומסכן אחרים בידועין. סרבנות חיסון עקבית מחייבת, מוסרית, בידוד עצמי או לפחות סימון עצמי כאזהרה לאחרים. סרבני חיסון עקרוניים נוטים יותר להכחשת

הנגשה של המקום לבעלי מוגבלויות והעסקת עובדים שאינם לבנים.

כאשר הבעלים הקודם הציע את בית הקפה למכירה עבור חצי מיליון דולר, גייסו העובדים לשעבר כ-25 אלף דולר באמצעות הפלטפורמה המקוונת "גו פנד מי". כמו כן מכרו מוצרים ביריד מקומי וגייסו כספים נוספים שסייעו להם לשלם את התשלום הראשון, בגובה 55,000 דולרים. "זה הכל קהילתי... אנשים נרגשים לראות מקום עבודה דמוקרטי", סיפר דני קורדובה (27), ממובילי הקואופרטיב. "אם מישור היה אומר לי – יום אחד אתה הולך לנהל את העסק בצד השני של הרחוב, לא הייתי מאמין". בית הקפה הקואופרטיבי במדינת רוד איילנד הצטרף למספר קואופרטיבים מצומצם הפועל בארה"ב. עם זאת, בשנים האחרונות חלה עלייה חדה בהקמת קואופרטיבים במדינה. לפי דו"ח של "המכון לדמוקרטיה בעבודה" ו"פדרציית הקואופרטיבים של העובדים בארה"ב", משנת 2013 עד 2019 עלה מספר הקואופרטיבים בארה"ב ביותר מ-35%.

גל ההתאגדות ומחאות העובדים ששטף את ארה"ב במהלך השנה האחרונה מספק קרקע פורייה להתקדמות לצורות בעלות שיתופיות. מחקרים וסקרי דעת קהל על הצעירים אמריקאים מגלים כי דור ה-Y, וכנראה גם דור ה-Z, לא חוששים מסוציאליזם כמו הוריהם, ואף מגלים אהדה לרעיונות השוויון והאחווה. כעת עסוקים עובדי "וויט אלקטריק" בקשיים הכרוכים בניהול עסק. לעסק אין מנהלים, והרווחים מחולקים בהתאם לשעות העבודה. כל עובד צריך להשקיע 1,000 דולר כדי להפוך לחבר בקואופרטיב. סכום זה ניתן לשלם באמצעות פיקדון ראשוני של 100 דולר, בתוספת 10 דולרים מכל משכורת. כעת מסתכלים חברי הקואופרטיב החדש אל מעבר לכתלי בית הקפה. האיגוד העצמאי שהקימו – "איגוד נותני השירות של פרובינס" – אינו מוסיף לפדרציית עובדים גדולה יותר. באמצעותו הם מבקשים עתה לאגד עובדים בענף, ולסייע בהקמת קואופרטיבים נוספים בעיר ובסביבתה.

זוהר אלון

סודאן: הקומוניסטים מברכים על התפטרות ראש הממשלה

ראש ממשלת סודאן, עבדאללה חמדוק, הודיע השבוע (2.1) על התפטרותו בשל כישלונו להקים ממשלה חדשה – חודשיים בלבד אחרי שמונה לתפקיד במסגרת הסכם עם הצבא. בהצהרה שנשא בשידור חי בטלוויזיה, אמר ראש הממשלה כי יש צורך בשיחות פוליטיות רחבות כדי לגבש הסכם חדש שיאפשר את כינונו של משטר דמוקרטי במדינה. חמדוק התפטר שעות אחרי שדווח על הרג שני מפגינים נוספים בהפגנות ההמוניות נגד הצבא. על אף שחמדוק והגנרלים חתמו על הסכם שנועד להשכיר את המדינה לקראת בחירות בשנה הבאה, ההפגנות נגד החונטה הצבאית מתחדשות בשבועות האחרונים חרף ניסיונות הצבא למנוע אותן, בין היתר באמצעות דיכוי קשה, חסימת כבישים וגשרים ושיבושים ברשתות החברתיות. האיגודים המקצועיים והמפלגה הקומוניסטית הסודאנית, הנאבקים נגד השלטון הצבאי, הביעו שמחה בעקבות התפטרותו של חמדוק, אותו כינו "בובה שהופעלה בידי הגנרלים". דובר המפלגה הקומוניסטית מסר: "המאבק למען דמוקרטיה וצדק חברתי ימשך, עד להפלת הצבא מהשלטון וכינונו של משטר דמוקרטי וצודק".

יצוין שמאז שנת 2019, לאחר הדחת אל-בשיר, שלטה בסודאן קואליציה משותפת לראשי הצבא ולמפלגות האזרחיות. אך ב-25 באוקטובר הכריז הצבא על מצב חירום ופירק את הממשלה. מאז נמשכות ההפגנות בדרישה לסלק את אנשי הצבא מן השלטון.

חברי הקואופרטיב שרכשו את בית הקפה

במסגרת תנופת ההתאגדות בארה"ב

מעסק פרטי לקואופרטיב בבעלות העובדים

בשנה שעברה התחולל שינוי בבית הקפה "וויט אלקטריק", בעיר פרובינס שבמדינת רוד איילנד בארצות הברית. עובדי בית הקפה הגישו לבעלים עצומה בה דרשו העלאה בשכר, וכתוצאה מכך פוטרו. אך הם לא ויתרו, הקימו איגוד ורכשו את בית הקפה – הפועל כיום כקואופרטיב בבעלות העובדים. העובדים הצעירים סיפרו לירחון המקומי "רוד איילנד מונט'לי" כי לא דמינו שיהפכו לבעלים של בית הקפה, בו הם עובדים ומבלים מאז שלמדו בתיכון העירוני הסמוך. העובדים, שהתאגדו במאי 2020, עשו זאת על רקע הירצחו של ג'ורג' פלויד והפגנות הענק שפרצו בערים ברחבי ארה"ב בעקבותיו. בעצומה שהגישו עובדי בית הקפה לבעלים תבעו לא רק העלאה בשכר, אלא גם

מחאה המונית בקזחסטאן

גל של הפגנות המוניות פרץ בימים האחרונים ברחבי קזחסטאן. המחאה פרצה כתוצאה מהעלייה החדה במחירי הגז במדינה בעקבות החלטת הנשיא לבטל את הסבסוד הממשלתי. במחאות בלטו בקריאות שמאליות לשינוי רחב במדינה, וקריאות נגד הנשיא לשעבר נזרבייב – אשר משמש עד היום ככוח מאחורי הקלעים בהנהגת המדינה. המשטר בקזחסטאן ידוע במדיניות של דיכוי קשה כלפי מחאות. במחאות העובדים ב'אנאון לפני כעשור אף ירו כוחות המשטרה במפגינים. לעומת זאת, במחאה הנוכחית, על אף כינון מצב חירום בבירה וסגירה של חלקים ממנה, לצד חסימת הרשתות החברתיות, התקפל נשיא המדינה לחלוטין לדרישות המפגינים. הוא הכריז על ביטול הליברליזציה הכלכלית ועל הורדת מחירים, פיטר את הממשלה ואף הכריז כי לא ינקטו צעדים פליליים או משפטיים כלפי המפגינים, כל עוד יתפזרו עד הערב (05.1). חרף צעדי הנשיא, המפגינים הבהירו כי הם נחושים להמשיך במחאה.

בעלות ערך רב בפריפריה. זו התפתחות חיובית הראויה לציון. האולפנים הגדולים שהוקמו בברית המועצות שבו בינתיים לקבל סובסידיות ממלכתיות, אך בתנאי שההפקות יהיו מיועדת לגדל דור של אזרחים שמרנים שאינם מחפשים שום שינוי ואינם שואלים שאלות.

איך אתה רואה את דור הבמאים החדשים שצמח בפריפריה?

המעבר לשימוש בכלים דיגיטליים בעבודה של במאי הקולנוע מאפשר להפיק סרטים ביתר קלות, אבל גם מרחיב בהרבה את מספר היוצרים שמסוגלים להתמודד עם תפקידי הבמאי. כך ניתן להצמיח יותר במאים בעלי ערך ביותר מקומות. הבמאי הסובייטי האגדי דוד קאופמן (ר' צילום), הידוע בשם "דזיגה ורטוב" (1896-1954), חלם על הפיכת הקולנוע לאמנות עממית. לפי חזונו, הבמאים העממיים אמורים להיות "קולנוע-עין", קרי: מיליוני עיניים המשקיפות על החברה ומסוגלות לתרום תרומה משמעותית, מלמטה, ליצירת חברה אזרחית חדשה ושוויונית. ברחבי העולם וגם ברוסיה צומח דור של במאים צעירים המגשימים את משאלותיו של ורטוב. מחוץ לרשתות ההפצה המסחריות נוצר ים של סרטים מכל הסוגים. ה"ים" הזה טרם נחקר לעומקו, אבל הוא פורח בכל היבשות – וגם ברוסיה.

אנטיגונה על האקרנים ובתיאטרון הסמטה ביפו

הסרט "בשם האח", שעלה בשבוע שעבר לאקרנים בישראל, הוא עיבוד קולנועי עכשווי, מחשמל ומרגש לקלאסיקה היוונית "אנטיגונה" של סופוקלס, מאת הבמאית הקנדית סופי דראספ.

גיבורת הסרט היא בת למשפחת פליטים ברברית מאלג'יריה וסטודנטית מצטיינת, הרוקחת תוכנית מבריקה ואלטרואיסטית כדי לחלץ מהכלא את אחיה שנעצר על לא עוול בכפו. החבל על צווארה הולך ומתהדק, והיא נאלצת לעמוד איתנה אל מול רשויות החוק – תוך שהיא מסרבת להתפשר על חוש הצדק שלה וסוחפת רבים לתמוך במאבקה, ברשתות החברתיות ובמחאות.

בעיתוי מושלם, "אנטיגונה" בגרסת המחזאי הצרפתי הנפלא ז'אן-אנוי מוצג כעת בתיאטרון הסמטה ביפו בבימוי של רוני ברנט. המחזה הקלסי הפך לסיפור של הפרט המורד נגד השלטון.

30 שנה לפירוק ברית המועצות

רוסיה איבדה את עברה ואת עתידה

לפני 30 שנה החליט הסובייט העליון על פירוק ברית המועצות, המדינה שהוקמה ב-1917 בעקבות מהפכת אוקטובר בהנהגת לנין. העיתון הקומוניסטי הצרפתי "הומניטה" הקדיש סדרה של כתבות לפירוקה של ברה"מ. אחת מהן עוסקת במצבו של הקולנוע ברוסיה הקפיטליסטית. הכתב ואדים קמנקה ראיין את הבמאי והשחקן נחום קליימן, יליד 1937. קליימן הוא היסטוריון של הקולנוע הסובייטי, המתמחה ביצירתו של הבמאי סרגיי אייזנשטיין. כמו כן שימש מנהל המוזיאון הלאומי לקולנוע במוסקבה. להלן קטעים מתוך הראיון.

אלו השלכות היו לפירוקה של ברה"מ על הקולנוע?

לא ציפינו לכך. לכלל האזרחים, כולל האמנים, ההתמוטטות גרמה הלם מוחלט. איש לא צפה ולא התכונן לשינוי חברתי-פוליטי ותרבותי כה עמוק. האמנים חשו הקלה מיידית עם ביטול הצנזורה והקנתם של סרטים שנאסרו להפצה במשך שנים רבות. אבל האופוריה התחלפה במהרה במשבר, בגלל שנרשם שינוי מן היסוד בעשייה הקולנועית. למדנו שצווי השוק הקפיטליסטי אינם פחות חמורים מאלה שמקורם בשלטון. בנוסף, עקב הרפורמות המהירות שנעשו ללא שום הצדקה או התייעצות, פורקו כל מנגנוני ההפצה שהיו בידי המדינה והאיגודים המקצועיים.

לפתע הפכו בתי קולנוע למחסנים ביד ספסרים ויבואנים. אלה שנותרו הקרינו רק סרטי פעולה זרים שנרכשו בזול. הקולנוע הרוסי הפך לנטל עבור המדינה, ועם ההתמוטטות הכלכלית בא משבר הערכים המאוד יסודי. לפתע הפכו האידיאליים של המדינה הסובייטית לאשליה שלא ניתן להגשימה, והרוח הייתה אזרח לאזרח, זאב. המדינה איבדה למעשה, בבת אחת, את עברה וגם את עתידה. בעזרתם של "אידיאולוגים" חדשים למדו הבמאים והשחקנים שקולנוע הוא רק שעשועים. זאת, במקום "בית ספר לחיים" או "קוד התנהגות" כפי שהיה בברה"מ.

עברו כ-25 שנה מאז המשבר, ובשנים האחרונות אנו עדים לפריחתו של קולנוע עצמאי ומבוזר, כולל הפקות עצמאיות

חיים לפני רווחים

יו"ר המשותפת יעתור

לבג"ץ נגד החלטת מח"ש

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), פנה השבוע (3.1) לפרקליטות המדינה באמצעות עו"ד פארח ביאדסי מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, בהתראה לפני נקיטת הליכים בבג"ץ. הפנייה מגיעה לאחר שעברו כמעט שלוש שנים ללא מענה לערר שהגיש ח"כ עודה במאוס 2019 על החלטת המחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש) לסגור את התיק נגד השוטרים שירו בו כדור ספוג בהפגנה באום אל-חיראן בינואר 2017 וגרמו לפציעות.

לדברי ח"כ עודה, "הפרקליטות גוררת רגליים. אנחנו ממשיכים לדורש שהאחרים יענו, ונמשיך להיאבק למען הכרה והישארות התושבים על אדמותיהם בכפרים הלא מוכרים בנגב". מהוועד נגד עינויים נמסר: "מחלקת העררים בוחרת בגרירת רגליים ונמנעת מלהכריע בערר על אף שעברו כשלוש שנים מאז שהוגש, חמש שנים מאז האירוע, ולמרות שמדובר בנבחר ציבור. העבירות המיוחסות לשוטרים שתקפו את ח"כ עודה הן מובהקות כפי שעולה מחומר החקירה".

שנה לאתר "זו הדרך"

ישיבת מערכת פתוחה

מערכת "זו הדרך" תציין בקרוב שנה להשקת אתר האינטרנט היומי, אותו פוקדים אלפי גולשים מדי חודש. לציון שנה לאתר, לקראת חידושו ולרגל פתיחת מפעל המנויים השנתי של השבועון המודפס, תתקיים ישיבת מערכת פתוחה. לישיבה מוזמנים כותבים, עורכים, קוראים וכל מי שרוצה לתרום לקידום האתר והשבועון. כמו כן, יפתח המפעל להחתמת מנויי "זו הדרך" לשנת 2022. הישיבה הפתוחה תיערך, לפי כללי התו הירוק, ביום ראשון, 16.1 בשעה 18:30 במועדון הגדה השמאלית, רחוב אחד העם 70, תל-אביב.

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

לילה מלא גשם, במיטה הרגילה שלנו, סוף העולם

מאת לינה וורטמולר

איטליה, 1978; 104 דקות (אנגלית עם כתוביות באנגלית)

מוצ"ש, 8.1, בשעה 20:00; אחד העם 70, ת"א

השבוע באתר "זו הדרך"

המחאה בשיח' ג'ראח, עובדי העמותה "עמך" מתאגדים בהסתדרות, רג'א זעאתרה על התקציבים בעיריית חיפה, ועוד...

zoha.org.il

סיכום עצוב לשנה החולפת: במהלך 2021 מתו 68 עובדים בתאונות עבודה, ובהם 37 באתרי בנייה. הקורבן האחרון בענף הבנייה בשנה שעברה הוא הפועל פלסטיני ניזאר אחמד סולימאן (53), תושב העיירה עג'ה בנפת ג'נין בשטחים הכבושים.

סולימאן אושפז בבית חולים במצב אנוש לפני כשלושה חודשים, לאחר שנפגע בראשו באתר בנייה ברחוב יואב 20 ברמת גן. חברת "מתנאל בע"מ" מבצעת את הבנייה באתר עבור "פגודה בנייה ויזמות". מהקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה נמסר: "מצב בטיחות העובדים בישראל מעורער מן היסוד, ובחודשים שחלפו מאז הקמת הממשלה לא ננקטו צעדים אופרטיביים כלשהם לשיפורו". הקבוצה פנתה לשרת הכלכלה והתעשייה, אורנה ברביבאי (יש עתיד), "בדרישה לחתום בהקדם על התקנות להרחבת האחריות לבטיחות באתרי בנייה לבעלי תפקידים נוספים, המתעכבות זו עת ארוכה, ולהביאן לאישורה של וועדת העבודה והרווחה של הכנסת, על מנת ליישם שינוי של ממש במצב ההפקרות הבטיחותית באתרים".

למרבה הצער, השנה החדשה לא הביאה עמה שינוי. כבר ביומה השני נרשמו שני הרוגים בתאונות עבודה: מנופאי שנפל מגובה 40 מטרים באתר בנייה במרכז תל אביב, וחקלאי שנמחץ בידי מכונה בוואדי סלאמה שבגליל המערבי. יצוין כי בשבוע שעבר פתחו פעילי פורום העובדים של חד"ש ת"א במסע הסברה במסגרת המערכה נגד התאונות בענף הבנייה, ותלו כרזות נגד תאונות עבודה באתרי בנייה ברחבי העיר. פקחי העירייה ניסו למנוע מחלק מהפעילים לתלות כרזות, ואף איימו עליהם בקנסות. בכרזות, תחת הכותרת "ממשלת אין שינוי בענף הבנייה – חיים לפני רווחים", נכתב בעברית ובערבית: מתחילת 2021 נהרגו יותר מ-60 פועלים בתאונות עבודה, מחציתם בענף הבניין. האחריות להפקרות ולהיעדר בטיחות באתרי בנייה היא על הקבלנים והממשלה! עובדים ואזרחים דורשים חקיקה, פיקוח ואכיפה!

השבוע יקיימו פעילי חד"ש משמרת מחאה סמוך לאתר בו נהרג המנופאי בתל אביב. המשמרת תתקיים ביום שישי (7.1) בשעה 11:00 ברחוב אלנבי פינת אחד העם.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית והגדה השמאלית מציגות:

מפגש ושיחה עם ג'ודי דין

מפגש מקוון עם הוגת הדעות המרקסיסטית המשפיעה ג'ודי דין ושיחה סביב שאלות המשתתפים על ספריה ומאמריה.

יום רביעי 12.1 20:00

📺 📻 📺

ח"ד 26205, ח"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il